

Codice del candidato:

Državni izpitni center

SESSIONE AUTUNNALE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA NEL TERRITORIO BILINGUE DELL'ISTRIA SLOVENA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
B) Conoscenza e uso della lingua, produzione di una tipologia testuale breve

Martedì, 31 agosto 2010 / 90 minuti (30 + 60)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve una scheda di valutazione e un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra e sulla scheda di valutazione.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 90 minuti: vi consigliamo di dedicare 30 minuti alla risoluzione della parte A, e 60 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 10 quesiti per la parte A e 13 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 31 punti nella parte A e 55 punti nella parte B, per un totale di 86 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

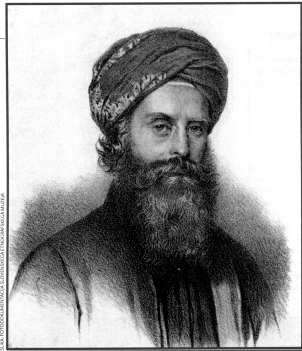
Scrivete le vostre risposte negli spazi appositamente previsti **all'interno della prova** utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in modo leggibile: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verrà assegnato il punteggio di zero (0).

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 12 pagine, di cui 2 bianche.

Izhodiščno besedilo k 1. izpitni poli

Izhodiščno besedilo: Marko Frelih: Ignacij Knoblehar – človek, ki je premaknil Mesečeve gore. GEA, letnik XVIII, marec 2008. 26–31. (Skrajšano, preoblikovani zapis)

IGNACIJ KNOBLEHAR

– človek, ki je premaknil Mesečeve gore

1. Ignacij Knoblehar se je rodil leta 1819 v vasi Škocjan na Dolenjskem, umrl pa je leta 1858 v Neaplju, kjer je tudi pokopan. Dolga leta je deloval v Afriki, med ljudstvom Bari pa je ustanovil misijonsko postajo Gondokoro.

BESEDILO: Marko Frelih

2. Letos mineva 150 let, ko je v Neaplju leta 1858 umrl slovenski misijonar in raziskovalec dr. Ignacij Knoblehar. Imel je 38 let, ko je potrkal na samostanska vrata avguštincev in jih prosil za prenočitev. Prihajal je iz Kartuma, od koder ga je pregnala bolezen. Zahrbtni mrzlici je nameraval dobesedno ubežati v domovino. Toda namesto da bi prestopil prag domače hiše v Škocjanu, je v samostanu pod gričem Capo di Monte v Neaplju 13. aprila, ob enajstih dopoldne, prestopil prag večnosti.
3. Slovenski duhovnik, misijonar in raziskovalec dr. Ignacij Knoblehar je živel za vizijo, da bo v Afriki razširil krščanstvo in izkoreninil suženjstvo. Za uresničitev ideje si je izbral območje današnjega Sudana in pri dvajsetih letih se je že znašel sredi islamskega Kartuma. Knoblehar je vedel, da so na jugu dežele ljudstva, ki redko stopijo v stik z belim človekom, saj je belec v vlogi lovca na sužnje vse bolj pomenil resno nevarnost temnopoltemu prebivalstvu. V Kartumu je najel ladjo s posadko in 13. novembra 1849 odplul po Nilu proti ekvatorju. 16. januarja naslednje leto so pripluli do 606 metrov visoke vzpetine Logvek. To je bila najjužnejša točka na tej poti. Knoblehar se je povzpел na hrib in v skalnati vrh vklesal svoje ime, potem pa zaplul nazaj proti severu. Po 113 dneh potovanja se je vrnil v Kartum in končala se je prva velika Knobleharjeva ekspedicija po Belem Nilu.
4. **[Odličan dokumentalist]** O svojem prvem velikem potovanju po Nilu leta 1849 in 1850 je Knoblehar napisal podrobno poročilo v obliki ladijskega dnevnika. Na poti je skrbno beležil podatke o smeri kompasa, hitrosti ladje, temperaturi ozračja in vode, o zračnem pritisku. Opisal je tudi obrežje Nila in pri tem uporabljal krajevna ledinska imena. Včasih si je pri opisu pomagal še z izjemno natančnimi skicami, saj je bil večč risanja. Natančno opazovanje je strnil v kratke in jedrnate stavke. Ko so angleški raziskovalci videli njegove zapiske, so jih bili takoj pripravljene odkupiti za veliko plačilo. Toda Knobleharja takšna kupčija ni zanimala, saj je nameraval spoznanja o Nilu in nilotskih ljudstvih objaviti v posebni študiji. Dobro se je zavedal, da so njegovi podatki zelo dragoceni in da bodo v Evropi pritegnili veliko pozornost. Imel je prav.

Knoblehar se je zavedal, da bo prišel v stik z lokalnim črnskim prebivalstvom, če jih bo zaščitil pred trgovci s sužnji.

Knoblehar je med nilotskimi ljudstvi v južnem Sudanu (Bari, Dinka, Šiluk in Čir) pridobil pomembne predmete.

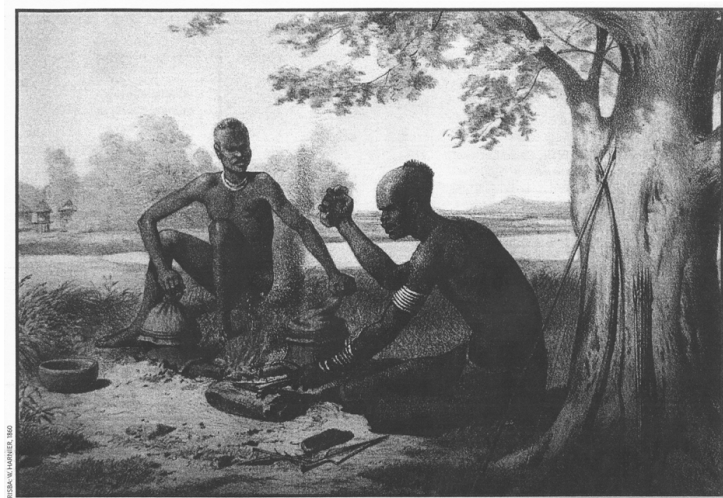
Danes se to gradivo uvršča med najstarejše afriške zbirke v Evropi, okoli dvesto predmetov hrani Slovenski etnografski muzej. Na sliki ovratnica z železnimi obeski.

Barijski poglavar Muga je bil pogosto v Knobleharjevi družbi. O njem govori zanimiv opis: *»Vedno je vesel in za šale razpoložen. Hodi bos. ... Njegova razičnost je precej ostrá, srce polno ljubezni in hvaležnosti. ... Če mu je kdo storil kakšno uslugo, mu je izražal hvaležnost s petjem.«*

Knoblehar in njegovi sodelavci so bili še posebej navdušeni nad barijskimi kovači, ki so pri obdelavi kovine uporabljali samo kamen in so kljub temu izdelali prave mojstrovine. Kovači so bili najbogatejši družbeni sloj, a jih sovaščani niso spoštovali, saj so bili brez živine.

5. Sicer pa se tudi med Slovenci počasi prebuja spomin na slavnega rojaka. Njegova zbirka v Slovenskem etnografskem muzeju, ki dokumentira najzgodnejše stike med Evropo in Afriko, postaja čedalje aktualnejša. Historično ozadje danes vse bolj poudarjenega medkulturnega dialoga je povezano tudi s Knobleharjem, saj je bil pobudnik izobraževanja temnopoltih otrok v Evropi. In tako je leta 1854 prišel v Ljubljano tudi osemletni »črnček« z imenom Jožef Kranjski ... Toda to je že druga zgodba.

A) Bralno razumevanje

Natančno preberite besedilo in rešite naloge.

1. Katere podatke izvemo o Ignaciju Knobleharju v prvem odstavku, katere v drugem? (4 točke)

Prvi odstavek:

Drugi odstavek:

2. Kaj je želel Knoblehar doseči s svojim delovanjem v Sudanu, Afriki? (3 točke)

3. Zakaj lokalni temnopolti prebivalci niso želeli stika z belim človekom? (3 točke)

4. Katera je bila najjužnejša točka v Knobleharjevi ekspediciji po Belem Nilu in kaj je tam storil? (2 + 2, skupaj 4 točke)

5. Zakaj označi avtor besedila Marko Frelih Knobleharja za »odličnega dokumentalista«? (5 točk)

6. Knoblehar ni hotel Angležem prodati svojih zapiskov, ker (3 točke)
- a) si jih niso zaslužili, ker so trgovali s sužnji
 - b) so mu ponujali premalo denarja
 - c) ker jih je hotel v Evropi sam predstaviti
 - č) ker ni hotel izdati temnopoltih prebivalcev.

7. Iz opisa barijskega poglavarja je razvidno, (2 točki)
- a) da je Knoblehar do njega sovražen,
 - b) da mu je naklonjen,
 - c) da je do njega ravnodušen,
 - č) da mu je nevoščljiv.

8. Zakaj je bil Knoblehar navdušen nad barijskimi kovači? (2 točki)

9. Kakšen pomen imajo danes predmeti, ki jih je Knoblehar dobil med nilotskimi ljudstvi? (3 točke)

Kje v Sloveniji jih lahko nekaj najdemo?

10. Kakšen pomen pripisujejo Slovenci danes Knobleharju? (2 točki)

B) Poznavanje jezika, tvorjenje kratke besedilne vrste

1. V povedi namesto preteklika uporabite sedanjik in prihodnjik. Povedi prepisite:

(2 točki)

Knoblehar se je povzpel na hrib in v skalnati vrh vklesal svoje ime, potem pa zaplul nazaj proti severu.

Sedanjik:

Prihodnjik:

2. Izrazom iz levega stolpca pripišite ustrezno črko iz desnega.

(3 točke)

_____ Kartum	a) zemljepisno lastno ime
_____ ekvator	b) občno ime
_____ Slovenski etnografski muzej	c) stvarno lastno ime
	č) pojmovno lastno ime

3. Naslednjim besedam pripišite protipomenke.

(4 točke)

nazaj _____ večina _____
življenje _____ temnopolti _____

4. Podčrtano prislovno določilo pretvorite v odvisnik in ga poimenujte.

(2 točki)

Med potovanjem je skrbno beležil podatke o smeri kompasa, hitrosti ladje, geografskem položaju ...

Pretvorba: _____

Poimenovanje: _____

5. Glagolom v nedoločniku pripišite nasprotni vidski par.

(6 točk)

Glagol v nedoločniku	Vidski par
potrkati	
prostiti	
potovati	
izbrati	
hraniti	
beležiti	

6. Podčrtajte jedra besednih zvez.

(4 točke)

obrežje Nila

prostrane dimenzije raznovrstnega rastlinja

geografski položaj ladje

zagotoviti finančno podporo

7. Na predvidena mesta zapišite manjkajoče primere za zahtevane besedne vrste iz iste besedne družine.

(3 točke)

Samostalnik	Pridevnik	Glagol
_____	slaven	_____
spomin	_____	_____
_____	_____	opazovati

8. Samostalnike postavite v rodilnik in dajalnik ednine.

(3 točke)

	Rodilnik	Dajalnik
skrivnost	_____	_____
življenje	_____	_____
raziskovalec	_____	_____

9. Polnopomenski glagol iz povedi *Knoblehar je med nilotskimi ljudstvi v južnem Sudanu pridobil pomembne predmete* zapišite v naslednjih glagolskih oblikah:

(2 točki)

a) nedoločnik _____

b) namenilnik _____

10. Iz naslednjih zemljepisnih lastnih imen izpeljite vrstne pridevnike.

(5 točk)

Kartum _____

Italija _____

Sudan _____

Nil _____

Afrika _____

11. Dopolnite preglednico.

(3 točke)

	Kje?	Od kod?
Neapelj	_____	_____
črna celina	_____	_____
Dolenjska	_____	_____

12. Besedne zveze postavite v orodnik in pri tem ustrezno uporabite predlog z/s.

(3 točke)

zgodovinski vir _____

dobre izkušnje _____

Ignacij Knoblehar _____

Pagina bianca

Pagina bianca